

Крістіан Хіцков,

аспірант кафедри опору матеріалів,

Київський національний університет будівництва і архітектури

САМОТНІСТЬ ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

1. Розділення родин і нові форми самотності

Повномасштабна війна, яка триває в Україні, спричинила глибокі зміни у структурі соціального життя. Мільйони українців були змушені покинути свої домівки: частина виїхала за кордон або перемістилась в середині країни у пошуках безпеки, частина залишилась у прифронтових зонах або вступила до лав Збройних сил. Це призвело до масового розриву сімейних зв'язків: подружжя розлучаються на невизначений термін, діти залишаються без батьків, старші родичі - без підтримки. У таких умовах самотність набуває не лише побутового, але й екзистенційного виміру.

Як підкреслював Мартін Гайдеггер, самотність – це не тільки фізична ізоляція, але й відчуття відчуження у самому бутті, де людина "кинута у світ" [5, с. 234].

2. Соціалізація під час воєнного стану: зміни норм і очікувань

Соціалізація – це процес, за допомогою якого індивід засвоює норми, цінності та моделі поведінки суспільства. В умовах війни ці норми суттєво змінюються: робота, навчання і дозвілля відступають перед пріоритетами служби, виживання, допомоги та жертви.

На людину чиниться сильний суспільний тиск: очікується патріотизм, солідарність, готовність до самопожертви. Ті, хто не відповідає цим очікуванням – наприклад, молодь, яка продовжує

жити "звичайним життям", – нерідко стикаються з критикою та осудом.

Це створює напругу між тими, хто на фронті, і тими, хто в тилу. У таких умовах, як зазначає Юрген Габермас, важливим стає збереження відкритого суспільного діалогу, а не ізоляція через мовчазний осуд [4, с. 329].

3. Віртуальна соціалізація і "цифрова самотність"

Через війну цифрові технології стали головним засобом підтримки соціальних контактів. За даними звіту DataReportal (2023), понад 79% населення України є активними користувачами інтернету, а близько 74% отримують новини із соцмереж [7].

Онлайн-спілкування, відеозв'язок та соціальні мережі дозволяють підтримувати зв'язок із близькими, навіть коли вони фізично далеко. Проте це не замінює реальної емоційної присутності. Як наслідок, виникає феномен "цифрової самотності" - люди постійно в мережі, але почуваються ще більш ізольованими [2].

Крім того, за даними дослідження CEDEM (2023), понад 70% українців довіряють інформації з соціальних мереж лише частково або взагалі не довіряють, що підсилює відчуття тривоги і дезорієнтації [3].

4. Нові спільноти та форми підтримки

Попри руйнування традиційних соціальних структур, в Україні виникають нові форми солідарності: волонтерські організації, громадські ініціативи, мережі допомоги переселенцям.

Ці спільноти часто виникають спонтанно – у чергах до гуманітарної допомоги, у волонтерських центрах, у сховищах. Як стверджував Арістотель, людина за своєю природою є соціальною

істотою і досягає повноти життя лише у взаємодії з іншими [1, с. 125].

Війна актуалізує цю соціальну природу людини, підкреслюючи важливість підтримки навіть у найважчих умовах.

5. Війна як фільтр самотності і солідарності

Війна виступає не тільки як зовнішній конфлікт, але й як випробування внутрішніх якостей людини. Частина людей відкриває у собі джерела сили, співчуття та готовності допомагати, інші замикаються у собі або втрачають сенс.

Як писав Віктор Франкл, навіть у найстрашніших обставинах людина має свободу обирати своє ставлення до ситуації, і саме пошук сенсу допомагає долати навіть найглибшу самотність [6, с. 86].

Самотність і соціалізація в умовах війни - це не тільки психологічні, але й філософські явища. Війна зруйнувала звичні соціальні зв'язки, але водночас дала поштовх до виникнення нових форм об'єднання.

Соціалізація під час війни - це не просто адаптація до нових умов, а переосмислення того, що означає бути частиною спільноти, залишатися поруч із іншими й зберігати людяність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Арістотель. *Політика* / пер. з давньогрец. О. Кисленка. Харків : Фоліо, 2001. 352 с.
2. Вплив війни на психічне здоров'я молоді в Україні [Електронний ресурс] // UNICEF Ukraine. 2023. Режим доступу: <https://www.unicef.org/romania/stories/war-ukraine-taking-heavy-toll-childrens-mental-health-learning-and-development?>

3. Вплив соціальних мереж на інформаційний простір України після повномасштабного вторгнення [Електронний ресурс] / Центр демократії та верховенства права (CEDEM). 2023. Режим доступу: <https://cedem.org.ua/wp-content/uploads/2023/08/Social-medias-impact-on-the-Ukrainian-news-and-publishing-space-after-the-full-scale-invasion.pdf>
4. Габермас, Ю. *Між фактами і нормами: внесок у дискурсивну теорію права та демократії* / Ю. Габермас ; пер. з нім. М. Кушнір. Львів : Видавництво УКУ, 2006. 620 с.
5. Гайдеггер, М. *Буття і час* / пер. з нім. Ю. Павленко. Київ : Основи, 2008. 504 с.
6. Франкл, В. Е. *Людина в пошуках справжнього сенсу* / В. Е. Франкл ; пер. з англ. О. Можаєва. Київ : КМ-Букс, 2020. 192 с.
7. Digital 2023: Ukraine [Електронний ресурс] // DataReportal. 2023. – Режим доступу: <https://datareportal.com/reports/digital-2023-ukraine>